

Los laten

In de herfst van 1983 woonde ik een biologisch congres bij in Tokio. Daaraan voorafgaand konden we tijdens een meerdaagse busexcursie kennis maken met het Japanse landschap; het vreemde contrast tussen ruige vulkanen in het binnenland en keurig verzorgde rijstveldjes in de kustvlakte. Restanten van oorspronkelijk bos duiden er vaak op de aanwezigheid van een boeddhistisch heiligdom, verscholen in het groen. Natuur heeft daar nog een sacrale betekenis, die in onze cultuur al lang verloren is gegaan.

In de bus zat ik naast Florence Nishida, een mycologe met Japans bloed uit Los Angeles. We deelden onze bewondering voor de vlammend rode herfsttinten van de Japanse esdoorns en filosofeerden over zenboeddhisme, meditatie en onthechting. Tijdens zo'n gesprek vroeg mijn reisgenote: 'Heb je wel eens een blad van een boom zien vallen?' Ik was verbaasd, want elke herfst vallen immers voortdurend bladeren van de bomen. Maar dat bedoelde ze niet. Had ik wel eens bewust gezien hoe een enkel blad zich losmaakt van zijn tak en omlaag dwarrelt? Zelf had ze het twee keer meegemaakt terwijl ze in haar tuin zat en het had diepe indruk op haar gemaakt. Ik moest bekennen dat ik zo nog nooit naar het grote herfstspektakel had gekeken. Ik nam mezelf voor om er voortaan op te letten.

Terug in Nederland zat ik herhaaldelijk in het bos of in mijn tuin te staren naar de boomkruinen. Dáár gebeurde het. Overal rondom me vielen bladeren, maar het moment suprême van dat ene blad miste ik steeds. Op den duur begon het te irriteren. In plaats van rustig afwachten werd het een gespannen zoeken naar een blad dat mogelijk neigingen tot vallen vertoonde. Tijdens een storm hield ik de zwiepende takken nauwlettend in de gaten. Dan is de kans groter dat ik getuige ben van het ware vallen, dacht ik kinderachtig. Vergeefs, want de wind rukte de bladeren van de takken voordat ik er erg in had. In de jaren daarop verloor ik Florence uit het oog en vervaagde de herinnering aan haar intrigerende vraag. Ik ondernam geen pogingen meer om vallende bladeren naar mijn hand te zetten.

Onlangs zat ik in mijn tuin op de bank onder de esdoorn. De bomen aan de bosrand stonden roerloos in hun kleurige herfststooi. De zon scheen aan een zilverblauwe hemel. Hoog boven me klonk het ijle roepen van overtrekkende koperwieken. Nachtvorst zat in de lucht. Plotseling werd mijn aandacht getrokken door een rood en geel gevlekt esdoornblad op een armlengte afstand. Het blad leek zachtjes te beven in de stille lucht. Het balanceerde op de twijg als een koorddanser op een touw. Het bonte blad aarzelde, wankelde en toen liet het los. Maar het viel niet. Gedragen door de lucht zweefde het sierlijk naar de grond, waar duizenden andere bladeren tezamen al een herfstkleurige lappendeken vormden.

Opeens herinnerde ik me de boodschap die Florence me meegaf, zo veel jaren geleden: 'Een herfstblad leert je de kunst om elegant los te laten'.

Eef Arnolds

De tekst is eerder verschenen in het tijdschrift Jonas 75. 2003.